

Josef Albers   Hans Arp   Max Bill   Sonia Delaunay
Jean Deyrolle   Adolf Fleischmann   Lucio Fontana
Günter Fruhtrunk   Hans Hartung   Auguste Herbin
Johannes Itten   Louis Kassak   Piet Mondriaan
Richard Mortensen   Aurélie Nemours   Serge Poliakoff
Gérard Schneider   Victor Vasarely

De verzameling Würth

De verzameling Würth, welke ontstaan is in de 60-er jaren, concentreert zich op kunst uit de 20e en 21e eeuw en bevat vandaag de dag ruim 11.000 schilderijen, beeldhouwwerken en grafiek. Op initiatief van Reinhold Würth wordt de bedrijfsverzameling al vanaf 1991 getoond in de verblijfplaats van de firma, het Zuid-Duitse Künzelsau. Dit Museum Würth is in het bedrijfspand geïncorporeerd. In 2001 is bovendien in het nabij gelegen Schwäbisch Hall de Kunsthalle Würth geopend. Beide musea worden door de firma Adolf Würth GmbH & Co. KG mogelijk gemaakt en zijn gratis toegankelijk.

De Würth musea in Zwitserland, Oostenrijk, Denemarken, Noorwegen, België, Italië, Spanje, Frankrijk en Nederland exposeren in hun ruimtes regelmatig kunstwerken uit de verzameling. Ze organiseren tentoonstellingen die de verzameling toegankelijk maakt voor zowel eigen medewerkers als geïnteresseerden. De Kunstlocatie Würth in 's-Hertogenbosch is in april 2002 in het bedrijfspand van Würth geopend.

KUNSTLOCATIE WÜRTH
 BEDRIJVENPARK DE BRAND

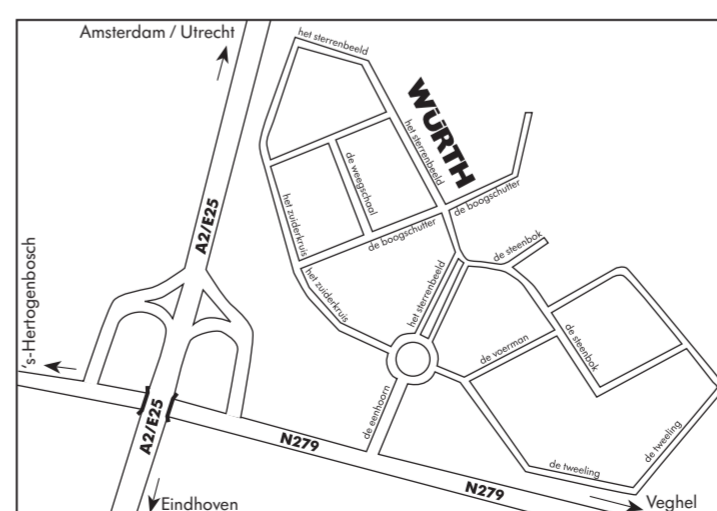

ABSTRACTE KUNST UIT DE VERZAMELING WÜRTH

PARIS- & BEWEGING
 KLEUR

10 april - 21 sept. 2008

Max Bill, *Zwilling als Viertelkugel*, 1968, Afrikaans graniet, 110 x 80 x 55 cm, verzameling Würth, inv. 4243

ROUTEBESCHRIJVING
 Openbaar vervoer:
 Treintaxi vanaf CS station 's-Hertogenbosch.

Eigen vervoer:
 Vanaf de A2 neemt u afslag Veghel daarna industrieterrein De Brand.

KUNSTLOCATIE WÜRTH

OPENINGSTIJDEN
KUNSTLOCATIE WÜRTH
 De tentoonstelling loopt van 10 april t/m 21 sept. 2008.

OPENINGSTIJDEN
 ledere dag geopend van 11.00-17.00 uur. De entree is gratis.

KUNSTLOCATIE WÜRTH
 Bedrijvenpark De Brand
 Het Sterrenbeeld 35
 5215 MK 's-Hertogenbosch
 Telefoon (073) 629 19 11
 Telefax (073) 629 19 55
 E-mail: emma.fitzgerald@wurth.nl
 Internet: www.wurth.nl

TITEL (voorzijde):
 Sonia Delaunay-Terk, *Tzara* (detail), 1961, gouache op papier, 66 x 50,5 cm, verzameling Würth, inv. 4441

 Alle activiteiten van Kunstlocatie Würth zijn projecten van Würth Nederland B.V.

MFR:AMH 11-0206 - © by Würth Nederland BV/Reproductie zonder toestemming verboden. © VG Bild-Kunst Bonn, 2008 for Josef Albers, Hans Arp, Max Bill, Lucio Fontana, Johannes Itten. © L & M Services BV, The Hague 2008/301 for Sonia Delaunay-Terk, Tzara, 1961

Abstracte kunst is één van de grootste thema's binnen de verzameling Würth.

Met circa 50 werken van kunstenaars als Hans Arp, Sonia Delaunay en Serge Poliakoff geeft de tentoonstelling bij Kunstlocatie Würth een overzicht van kunstenaars die in het Parijs van de jaren '50 in de beeldtaal van de abstractie werken. Naast grafiek van August Herbin, Victor Vasarely en beelden van Max Bill, is de hoofdrol weggelegd voor schilderkunst.

Abstracte kunst betekent een fundamentele vernieuwing van de kunst aan het begin van de 20ste eeuw. Omstreeks 1910-15 ontdekken kunstenaars als Mondriaan, Kandinsky, Kupka en Malewitsch onafhankelijk van elkaar de mogelijkheden van een nieuwe beeldtaal en formuleren ze, ondanks heftige weerstand, een zowel theoretisch als formeel nieuw kader waarbinnen de kunst zich zou kunnen ontwikkelen.

Hans Arp, *Le soleil recerclé*, 1962, collage op papier, 38 x 37 cm, verzameling Würth, inv. 1843

De tentoonstelling bij Kunstlocatie Würth kent een bijzondere introductie, het 'Zeeuws meisje', een vroeg werk van Piet Mondriaan uit omstreeks 1909-1910. De luminische schilderijstijl die dit werk kenmerkt, ontwikkelt zich enkele jaren later in Parijs tot volledige abstractie: het neo-plasticisme waarmee Mondriaan zijn roem heeft verworven. De (her)ontdekking van Mondriaan vormt voor verschillende kunstenaars in het naoorlogse Parijs een directe inspiratiebron.

abstracte geometrische schilderijen, kleding- en decorontwerpen waarbij ze laat zien dat geometrie ook lyrisch uitgewerkt kan worden. Victor Vasarely, één van de vele kunstenaars die vanuit Oost-Europa naar Parijs komt, ontwikkelt een geometrische beeldtaal waar later zelfs weer de pop-art uit voortkomt. Terwijl de eerste doorbraak naar de abstracte kunst te dateren is omstreeks de eerste wereldoorlog vindt de algemene acceptatie daarvan pas tussen 1945 en 1965 plaats. Onder de noemer 'École de Paris', met tentoonstellingen als de regelmatige 'Salon des Réalités Nouvelles' en geëngageerde galeries als die van Denise René

Johannes Itten, *Proportion Kalt-Warm*, 1966, tempura op papier, 31,3 x 28,5 cm, verzameling Würth, inv. 1554

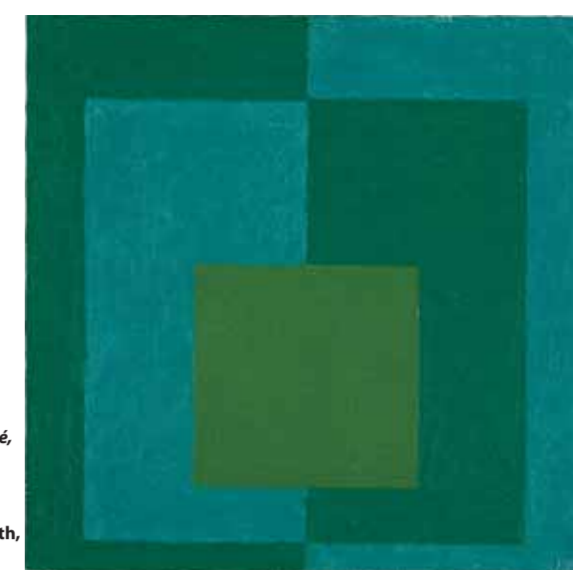
De biografieën van de meeste kunstenaars komen samen in de metropool Parijs. De rol van Parijs als wereldhoofdstad van de kunst is vanaf de 19e eeuw onweerlegbaar. Pas in de jaren '60 in de 20ste eeuw verschuift de aandacht naar New York als centrum van de nieuwste kunst. Hans Arp, afkomstig uit de Elzas, hoort bij de allereerste 'abstracten' maar zijn organische vormen zijn afkomstig uit de natuur. De vrijheid die te zien is in zijn werk, is voor verschillende generaties kunstenaars inspirerend. Serge Poliakoff ontmoet Wassily Kandinsky in Parijs en slaat onder diens invloed de weg van abstractie in.

In de loop der jaren

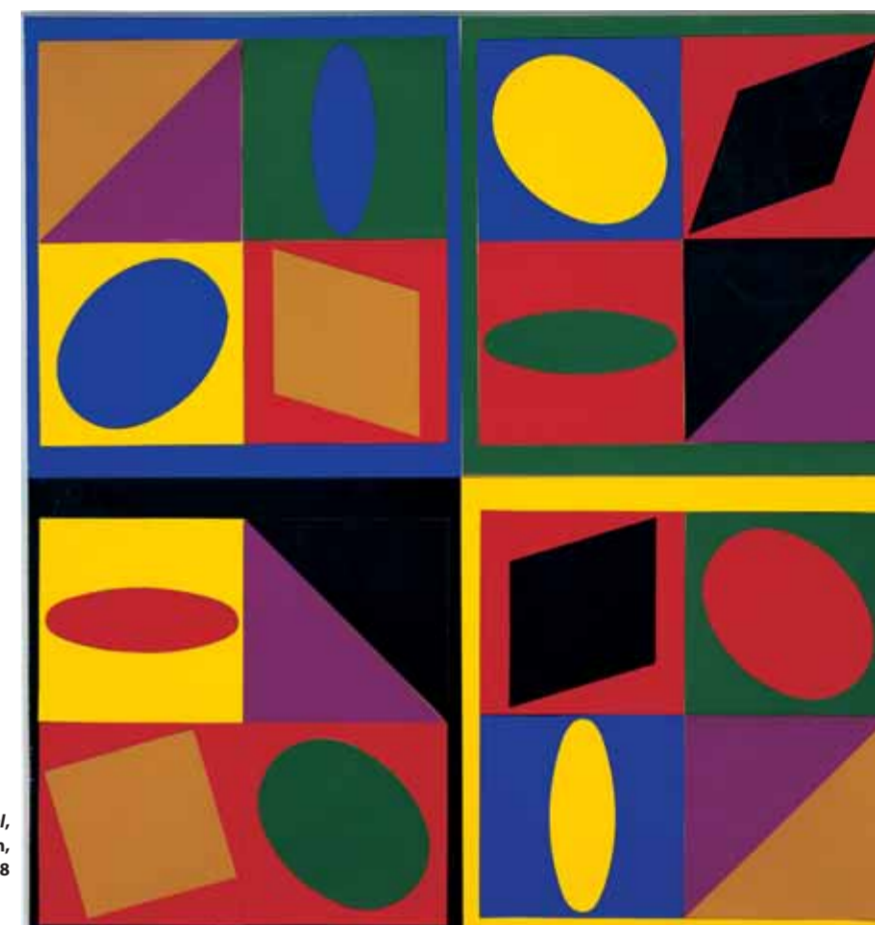
krijgt de abstracte kunst vanuit Parijs internationale invloed.

Los van de Parijse cirkel markeren een Duitse, een Zwitserse en een Italiaanse kunstenaar belangrijke posities binnen de abstracte beweging. Josef Albers werkt vanuit een welhaast wetenschappelijk kader. In zijn vanaf 1949 ontstane 'huldigingen aan het vierkant' onderzoekt de voormalig Bauhaus docent de wisselwerking tussen kleuren en hun vorm. In het werk van Max Bill ligt een mathematische werkwijze ten grondslag en zijn werk is rationeel verifieerbaar. De esthetische helderheid wordt nog eens benadrukt door zijn

ontwikkelt hij een geheel eigen beeldtaal door verschillende kleurvelden naast elkaar te arrangeren waarbij zijn vormen hun oorsprong in de natuur hebben. Samen met haar man werkt de Russin Sonia Delaunay onder invloed van het kubisme van Picasso en Braque aan

Josef Albers, *Variation au hommage au carré*, 1963, olie op pavatex, 40 x 40 cm, verzameling Würth, inv. 6370

Victor Vasarely, *zonder titel*, collage, 45 x 43 cm, verzameling Würth, Inv. 4688

keuze voor het materiaal, steen en gepolijst metaal. De invloed van deze geometrisch abstract werkende kunstenaars leeft lang voort, zelfs tot in de colourfield-schilderkunst van Barnett Newman en de minimal-art van Donald Judd.

In deze tentoonstelling is Lucio Fontana onmiskenbaar een

overgangsfiguur. Hij sluit zich in 1934 vanuit Milaan aan bij de groep 'Abstraction Creation' en is dan een invloedrijk vertegenwoordiger. Maar in zijn latere monochrome doeken, die hij met messen perforereert of zelfs doorsnijdt, brengt hij een verbinding tot stand tussen het beeld van

het doek en de ruimte erachter. De autonomie van het beeldoppervlak, in de schilderskringen van al die bewegingen die in Parijs samen de 'École de Paris' vormen, wordt door hem dus heftig ontkend. Met zijn kunst zijn we inmiddels onherroepelijk in de jaren zestig beland.

Lucio Fontana, *Concetto spaziale, Attese*, 1959, acrylverf op linnen, 100 x 125 cm, verzameling Würth, inv. 4270

